

3η συναυλία

Τρίτη 19 Απριλίου 2016

Πώς θα αντιδράσει ένα κανονάκι στον προγραμματισμό του;

Υπάρχει αντιστοιχία των μαqams με τους ηλεκτρονικούς ήχους;

Πώς μιλάει ένα νέυ μέσω ενός laptop;

Το GO του Ορέστη Καραμανλή, που αποτελείται από επιμέρους κομμάτια για κανονάκι, νέυ και laptop, είναι ένα έργο σε εξέλιξη που έχει γραφτεί ειδικά για την τρίτη κατά σειρά συναυλία της σειράς «Μια γέφυρα μουσικής πάνω από τη Συγγρού». Το έργο θα ερμηνεύσουν, σε πρώτη εκτέλεση, ο Ορέστης Καραμανλής, ο Χάρης Λαμπράκης και η Σοφία Λαμπροπούλου.

Οι δύο δεξιότητες ερμηνευτές, η Σοφία Λαμπροπούλου στο κανονάκι και ο Χάρης Λαμπράκης στο νέυ, καλούνται να ζωντανέψουν την αυτοσχεδιαστική μουσική παράδοση διαθλασμένη πολλαπλά στον ήχο του σήμερα. Το βίωμα της (τρόπον τινά) «επαυξημένης πραγματικότητας» των παραδοσιακών οργάνων γεννά απρόσμενες μουσικές συνηγήσεις, όταν τα παραπάνω συνδιαλέγονται με το laptop του συνθέτη, το οποίο ανακατασκευάζει τον ήχο σε πραγματικό χρόνο. «Δεν υπάρχει τίποτα προ-ηχογραφημένο, όλα γίνονται στο live. Όλοι οι ήχοι γεννιούνται και πεθαίνουν εκείνη τη στιγμή», αναφέρει χαρακτηριστικά ο συνθέτης.

Η μουσική σύνθεση του Ορέστη Καραμανλή μεταχειρίζεται τον χώρο ως βασική δομική παράμετρο και δημιουργεί ένα μεταβλητό ηχητικό γλυπτό. Πρόκειται για μια ξεχωριστή εμπειρία γνωριμίας με τη σύγχρονη ελληνική σύνθεση, μέσα από το αρχέγονο ηχόχρωμα των παραδοσιακών οργάνων και τη συστοιχία ηλεκτρονικών ήχων που θα περιβάλλουν το κοινό.

Σοφία Λαμπροπούλου: κανονάκι

Χάρης Λαμπράκης: νέυ

Ορέστης Καραμανλής: laptop

Πρόγραμμα

ΟΡΕΣΤΗΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ (γενν. 1978)

GO (2016) για 360° surround-sound, νέυ και κανονάκι
περίπου 65', πρώτη παγκόσμια εκτέλεση

Απόσπασμα από συνέντευξη που παραχώρησε ο Ορέστης Καραμανλής σε φοιτητές και φοιτήτριες που προετοίμασαν τη συναυλία:

Πώς προέκυψε η σύλληψη του έργου και πώς αυτό οργανώνεται μέσα στον χρόνο, έχοντας συγκεκριμένες πηγές (νέυ, κανονάκι, ηλεκτρονικά);

Ορέστης Καραμανλής: «Έχω διάφορα σημειωματάρια μέσα στα οποία καταγράφω αποσπασματικά διάφορες σκέψεις και ιδέες για κομμάτια που θέλω να κάνω. Συχνά επανέρχομαι σε αυτές τις ιδέες, κάποιες απ' τις οποίες γίνονται εμμονικές μέχρι να πραγματοποιηθούν! Η σύλληψη του συγκεκριμένου έργου είναι αρκετά παλιά, ίσως απ' την περίοδο του διδακτορικού που δούλευα πάνω σε συναφές αντικείμενο, απλά δεν υπήρχαν τότε οι προϋποθέσεις και ο χρόνος για να πραγματοποιηθεί».

Υπάρχει κάποια εξωμουσική ιδέα που συνδέει όλα τα κομμάτια;

«Με εξαίρεση τη μουσική που ανοίγει τη συναυλία, η οποία βασίζεται σε παλαιότερο έργο αλλά θα παραμείνει κρυφή μέχρι την ημέρα της συναυλίας, δεν υπάρχει κάποια άλλη εξωμουσική αναφορά μέσα στο έργο. Σε αυτή τη σειρά κομματιών κινητήριοις δύναμη είναι το ίδιο το ηχόχρωμα των οργάνων, καθώς και η δυνατότητα που μας δίνει το laptop να κατασκευάσουμε έναν ηχητικό κόσμο πέρα απ' αυτό».

Πώς θα ξεχωρίσει ή θα συνδυάζεται το ιδιαίτερο ηχόχρωμα του εκάστοτε οργάνου με το άλλο όργανο και τα ηλεκτρονικά;

«Δύσκολη ερώτηση. Αυτή είναι δουλειά της συνθετικής διαδικασίας και υπάρχουν ποικίλοι τρόποι (προγραμματιστικοί και συνθετικοί) για να το πετύχει κανείς. Πριν ακόμη αρχίσει η σύνθεση, καθίσαμε μαζί με τους μουσικούς και ηχογραφήσαμε νότα προς νότα τα όργανα με τα οποία θα παίξουν στη συναυλία. Κατασκεύασα στη συνέχεια στον υπολογιστή ένα ψηφιακό αντίγραφο των

ακουστικών οργάνων που μου έδωσε τη δυνατότητα να τα ακούω στο στούντιο και να πειραματίζομαι με τα ηλεκτρονικά, κατασκευάζοντας αλγοριθμικές διαδικασίες που χρησιμοποιούν ως πηγή το αρχικό ηχόχρωμα των οργάνων. Με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να προβλέψουμε με συνέπεια πώς θα ακουστούν τα ηλεκτρονικά και πώς τελικά θα συνδυαστούν με τα όργανα την ώρα της συναυλίας».

Πιστεύετε ότι το έργο GO αφορά το νεανικό κοινό; Πώς θα καταφέρει το κοινό να το ακολουθήσει;

«Θα υπέθετα ότι το project αφορά το νεανικό κοινό, καθώς είναι περισσότερο εξοικειωμένο με τον ηλεκτρονικό ήχο και συνήθως πιο δεκτικό στο πείραμα. Η μαγεία όμως της τέχνης είναι ότι δεν γνωρίζει τέτοιους περιορισμούς, αφορά το σύνολο των homo sapiens. Νομίζω ότι ο ηχητικός κόσμος που φτιάχνουμε στη συναυλία είναι αρκετά οικείος και άρα κάνει το έργο εύκολα προσπελάσιμο, αυτό όμως μένει να το δούμε στην παράσταση, γιατί το κρίνω απ' τη μεριά του δημιουργού που είναι μεροληπτική».

Πώς θα λειτουργήσει η συνθήκη/κατάσταση του surround-sound στην αίθουσα τελετών του πανεπιστημίου μας και γιατί αποτελεί μια πολύ σημαντική παράμετρο της συναυλίας;

«Σκοπεύουμε να δημιουργήσουμε μια πραγματική surround εμπειρία, χρησιμοποιώντας ηχεία υψηλής πιστότητας περιμετρικά του κοινού. Η χωροθέτηση των ήχων, η κατεύθυνσή τους και η κίνησή τους στον χώρο, έχει αποτελέσει απ' την αρχή της σύνθεσης μια δομική παράμετρο. Σαν ένα ηχητικό γλυπτό που περιβάλλει τους θεατές, η μουσική χρησιμοποιεί πολλαπλά ηχεία, ώστε να βυθίσει το κοινό σ' ένα ηχοτοπίο που κουβαλά τη μουσική ταυτότητα του παρελθόντος και τον ήχο του σήμερα».

Ποιος είναι ο ρόλος του αυτοσχεδιασμού από τους μουσικούς κατά τη διάρκεια του έργου;

«Οι εκτελεστές είναι εξαιρετικοί. Θεώρησα ότι θα έπρεπε να έχουν τη δυνατότητα να βάλουν μέσα στη μουσική στοιχεία που αφορούν τους ίδιους. Έτσι υπάρχουν μέρη στο έργο που μπορούν να αυτοσχεδιάσουν σύμφωνα με κάποιους κανόνες. Ο αυτοσχεδιασμός υπάρχει βέβαια σε όλες τις μουσικές παραδόσεις, κάτι που ίσως ξεχνάμε στη δυτική μουσική που συχνά προσκολλάται στη σημειογραφία».

Τα ηλεκτρονικά κατά τη διαδικασία της σύνθεσης αλλά και κατά τη διάρκεια της συναυλίας προκύπτουν μέσω της επεξεργασίας του ήχου των οργάνων ή και από άλλες πηγές; Πώς θα το περιγράφατε αυτό;

«Το μεγαλύτερο μέρος των ηλεκτρονικών γεννιούνται τη στιγμή της συναυλίας και χρησιμοποιούν ως αφετηρία τον ήχο των οργάνων. Το έργο καταπιάνεται με μία προσέγγιση που στον αγγλοσαξονικό κόσμο απαντάται συχνά με τον πολύ γενικό όρο live electronic music».

Γιατί είναι ελκυστική για σας η σύμπραξη με παραδοσιακά όργανα;

«Έμπνευση αντλώ από τα πράγματα που με συγκινούν και βρίσκονται γύρω μου, εκτός απ' το τσιμέντο της Αθήνας που υπάρχει παντού αλλά δε με συγκινεί καθόλου. Τα τελευταία χρόνια έχω αναπτύξει έντονο ενδιαφέρον για το συγκερασμό του υπολογιστή με τα παραδοσιακά όργανα, ερευνώντας πώς διαφορετικές συνθετικές προσεγγίσεις επηρεάζουν το προγραμματιστικό μέρος και αντίστροφα. Μου φαίνεται ακόμη ενδιαφέρον να βρει κανείς τρόπους παρουσίασης τέτοιων έργων, υιοθετώντας έναν σχεδιασμό που να λειτουργεί στην πράξη, πράγμα που δεν είναι εύκολο, καθώς απαιτείται καλή τεχνογνωσία και εξοπλισμός».

Όσον αφορά την αρμονία, λαμβάνετε υπόψη σας τους δρόμους της παραδοσιακής μουσικής πάνω στους οποίους κινούνται συνήθως αυτά τα όργανα;

«Οι συνθέσεις κάνουν χρήση παραδοσιακών δρόμων/μακάμ, μιας και τα δύο όργανα (το κανονάκι και το νέυ) μπορούν να παίξουν ασυγκέραστα. Πάντως, στο σύνολο των κομματιών που θα παρουσιαστούν, η ανάπτυξη του υλικού είναι περισσότερο μελωδική παρά αρμονική. Βέβαια, απ' τα παραπάνω δύσκολα περιγράφεται ο ήχος. Καλύτερα να το ακούσετε μόνοι σας!»